

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄՈՒԵՑԱԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐ. ԱՀԱՐԿՈՒ ՈՒԺԸ

ՍՈՎԵՏԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԲԱՑՄԱՆ ՆԻՍԱԸ

ՊԻՏՏՃԵԻՆ 100ԻՆ 10Ը ԲԱՆԱԿԻՆ ՅԱՏԿԱՑԻ

Ինչ կ'որոշե՞ն սահմանադրութիւնը աշխարհի ամենագործ մէկ պետութեան, Մ. Նահանգներուն, որուն 48 նահանգները մէկ մէկ պետութիւններ ըլլալով հանդերձ, իրենց անջատ ու երբեմն գլխովին հակառակ օրէնքներով, իտեղները դաշնակցութեամբ մը կապուած են իրարու, նախանձելի և օրինակելի ըլլալու աստիճան:

Եթէ հանրապետութեան նախագահը իր անձին վրայ կը մարմնացնէ ամբողջ զործարար իշխանութիւնը, իւրաքանչիւր նահանգապետ եւս իր սահմաններուն մէջ բացարձակ իշխողութիւններ ունի և իր վճռումն ու որոշումները կը յարգուին առանց ասարկութեան և առանց միջամտութեան:

Ամերիկացիք յաջողած են սահմանադրութեան արդարեւ ստեղծելով սպառնալից անհասկացող պետութիւն մը, նահանգային շահերն ու օրէնքները սքանչելի կերպով ներգրանջելով ամբողջ երկրին շահերուն աւ օրէնքներուն հետ: Այս դարձած են ամէնէն ազատ թաղաքները, հասուն գիտակցութեամբ:

Այս առթիւ շահեկան է գիտնալ թէ ինչ կ'որոշէ այս սահմանադրութիւնը և ինչն են անոր հիմնական սկզբունքները, քաղաքացիական և երկրային մեր ընթերցողներուն:

Աշխարհի ամէնէն կարճ դաւանք մըն է Մ. Նահանգներու սահմանադրութիւնը, որ կը բաղկանայ 4000 բառէ և 89 նախագահութեանը հարցազնույն կարգով է կարգով 23 վարչակազմի մէջ, յարակից բոլոր յանձնարարները:

Այս բառերուն կէտը յազակացուած են ոչ թէ սահմաններ օրէնքները և զործարար իշխանութեանց իրազօրութիւնները, կամ պետութեան և քաղաքացիական իրաւունքները, այլ սահմանի Գաշնակային կառավարութեան իշխանութիւնները և 48 նահանգներէ իւրաքանչիւր իրաւունքները: Որովհետեւ Մ. Նահանգներու սահմանադրութիւնը հիմնուած է սա ազատութիւն վրայ որ, կը կոչուի Գաշնակային Ուխտ:

Այս ուխտին շրջ յօդուածը սուպետ խմբագրուած է:

«Իւրաքանչիւր պետութիւն կը պահէ իր զերիշխանութիւնը, պատեթիւնն ու անկախութիւնը, նաեւ այն բոլոր օրէնքները, իրազօրութիւններն ու իրաւունքները, որոնք ներքին ու խառն օրոշակի չեն տրուած Մ. Նահանգներուն»:

Այս սահմանադրութիւնը շինուեցաւ 1787ին, այն ատենուան 13 նահանգներու 72 ներկայացուցիչներուն կողմէ, որոնք 81 օր անընդմիջ փակուած մտային ֆիլաւալիքով մէկ ակուսիւն մէջ, ա-

ռանց զօրութիւն աշխարհին հետ հարգողակցութեամբ:

Խորհրդակցութեանց ընթացքին ասոս անգամ քիչ մնաց ամէն ինչ կը խզուէր, որովհետեւ միակ մեծագոյն մասնագութիւնն էր օչ թէ ապագայ նախագահին իրաւասութիւնները սահմանել, այլ պահել իւրաքանչիւր պետութեան (նահանգ) իրաւասութիւնները: Մասնաւորաբար անհայտ էին փոքր պետութիւնները և արդարեւ, ինչպէս քանիցս ժընեւի մէջ ալ պատահեցաւ, անոնք է որ օրէնքը պատրաստեցին:

Յատկանշական է նաև ուրիշ պարագայ մը. իւրաքանչիւր պետութիւն ինչ չփորձ ներշնչացուցիլ պիտի ունենար Բոսկրէսին մէջ (Մերկույոյ): Տրամադրանքական ընկալան է որ այս ներկայացուցիչներուն թիւը համեմատական ըլլալը իւրաքանչիւր պետութեան բնակչիներուն թիւին:

Սակայն փոքր պետութիւնները պահանջեցին զոնէ Մերկույոյին մէջ, պետութիւնները հաւասար թիւով ներկայացուցիչ ունենալ: Այնուր օրէնքները միմեծաբար նուազութիւններէ վերջ, յաջողեցան իրենց կամքը ընդունիլու:

Այս կերպով այսօր նիւ Եօրթի և Փէնսիլվանիոյ նահանգները, որոնք Մ. Նահանգներուն բնակչութեան մէկ վեցերորդը կը կազմեն, Մերկույոյին մէջ չորս ներկայացուցիչ ունին 93 ներկայացուցիչներուն մէջ:

Եւ այսպէս Ամերիկայի բնակչութեան մէկ հինգերորդը կազմող փոքր պետութիւնները միացեալ ճակատը կընայ ճակագրութեան զատապարտել միւս 4 պետութեանց կամքը:

Գաղով դատական իշխանութեան ակնի երկար ըսյց նուազ բուն վիճարու գուռ բացաւ Քիչ մնացոր (մէկ ձայն կը պահէր) դատական իշխանութեան իրազօրութիւն տարուէր ամբողջ օրէնագրութիւնը վերաքանչիւր: Եւ միմանջութեամբ անոր վստահուեցաւ ամբողջ օրէնագրութիւնը (գաշնակային կամ տեղական) ջնջելու իրաւասութիւնը ոչ թէ զէջ կամ զնասակար եթէ ըլլայ, այլ եթէ անհայտ ըլլայ սահմանադրութեան զերազմի օրէնքին հետ:

Վերջերս այս արամագրութիւնն է որ Գերագոյն Առեւտր գործածեց նախագահ Ռուզվելթի զէմ, անոր կարգ մը օրէնքները ջնջելով, որովհետեւ պետութեան օրէնագրական իրաւունքները թանկորդ կ'ընէին:

Անաստի Թէ ինչ պայմաններու առկա օտեղծուեցաւ ամերիկեան սահմանադրութիւնը և թէ ինչպէս իւրաքանչիւր ամերիկացի, խտտօրէն նախանձելի զործարարութեան

Սովեթ Միութեան պատասխանը համաշխարհային պատերազմի մը, հետեւեալ զինուորական պատրաստութիւնն է, — մէկ միլիոն կործիր բանակայինը երեք հազար կառուող օդանաւեր, հարիւրաւոր փոքր թանկեր եւ շուտով անոց ճարտարաւեճական կազմած:

Իր եւրոպական բանակին վրայ Սովեթ Ռուսիա ունի 500 հազար զօրք, 1500 սրբակոծող օդանաւեր, թանկեր վարող, կատարելագոյն մեքենայուած շարժուն զորքաւորներ:

Հետևաբար Արեւելքի մէջ անջատ զօրաւոր բանակ մը կայ ճարտարապետ Պոլիտեյի հրամանատարութեան տակ, 200 հազար լաւ մարտաւար զինուորներով և 1000 օդանաւերով, որոնց 600ը կընան մեծ հեռաւորութիւններէ թռչնալու ուղի կողմէ և հրկիւնէ ճարտարական ջարդարներն ու ճարտարական տակաւ կեդրոնները:

Ասոնցմէ զատ, սովեթ բանակն ունի 500 խուզարկիչ և 200 թռչնալու հետապնդող օդանաւեր, Այս ուժն ալ Սովեթներու պատասխանն է ճարտարական սպանալիքին:

Հարստային և ասիական սահմաններուն վրայ հաւաքուած են 300 հազար զինուորներ և 500 օդանաւեր: Ասոնց վրայ պէտք է անցնել 200 հազար մանուար խուճիր և երկաթուղիի պահակներ, որոնք զարմիր ուսիկանուութիւնը կը կազմեն: Յետոյ հարկէ հաշուել երկու միլիոնի հարմար լաւ մարտուած կարծիր բանակը, պատերազմական զործարարները, հակա պողպատի ճարտարաւեճաւոր, անասանի հում նիւթեր ամէն տեսակէ և ընդարձակ Ռուսիոյ կեդրոնական մասին մէջ պահուած համամիջեր ու պաշտը, որոնք հաւանական թռչնալու հատկութեան 1000 մղոն հեռու կը գտնուին, և ան կընաք որչա չափով պայտեթային խորհ. Միութեան ազգային պաշտպանութեան զօրութիւնը:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

բողիցին իրենց ամբողջ ուժը կեդրոնացնելու իրենց պաշտպանութեան վրայ:

Սովեթ Ֆրանսական համաձայնութիւնը — որ ակալին վաւերացուած չէ Ֆրանսական խորհրդարանին — կը պարտագրէ որ եթէ երրորդ եւրոպական պետութիւն մը յարձակի երկու ազգերն ունէ մէկուս վրայ, միւսն անոր օգնութեան պիտի հասնի:

Ասիկա կը նշանակէ որ ասոս պետութեան մէջ աստիճանաբար ըլլալով խորհրդային Միութիւնը գաշնակից մը ակնկալու: Այս համաձայնութիւնը անհրաժեշտ կը դարձնէ ու Միութիւնը յարձակողական պատերազմի մը պատրաստուի: Երկու ամիս առաջ Ֆրանսա զինուորական պատերազմութիւն մը Մոսկուա հասաւ, եւ միտայուն, զաղ նի ֆրանս. մասնազտներ նշանակելէ վերջ Ռուսիոյ համար, անիկա սկսաւ Գարմիր Բանակը վերակազմել և փոփոխութեան ներքին անոր առջ մական ծրարիչները: Ասիկէ վերջ Սովեթ Ռուսիան յարձակման պիտի չպատէ իր ճանձանաւորներուն իրայ և արեւմտեան սահմանադրուի թուրքներուն ետեւ:

Ֆրանսացիներուն ներշնչման տակ կազմուած նոր ծրարքը կը պատահէ որ կարծիր Բանակը Գերմանիա սրաւ, այն պարագային որ շիթէր պատերազմի կը սկսի:

Այս պարագային, աստիճանաբար ամբողջ ըլլալով աստիճանաբար օգտուան իր կայանները փոխադրել ի. Միութեան միւս գաշնակիցին: Չնխտալով զի սովեթները, Ռուսիան ցամաքային զրահարներ երեք մասնազոյթ իրաւասութեան վրայ, ասանց Գերմանիային անցնելու:

Ֆրանսային ազգայնութիւնը զգալի է նաեւ ասոս պայտեթային կարգաւորութեան մէջ: Աստիճանաբար ըլլալով որոշ զինուորական ստիճաններ հաստատուեցան ասոս նախաձեռն սկսեալ մինչև զի պայտեթային Բանակը աստիճանաբար և երկրորդ կարգի հրամանատարներ ունին:

Հինգ բարձրագոյն հրամանատարներու տրուած է ամբողջ խառն խառնուրդ:

Այսօր, կարծիր բանակը թուական համարով շատ զերազմանց է ներկայ զերմանակայն բանակին: Սովեթ Միութեան միլիոն մը կանտաւոր և երկու միլիոն պահեստի զինուորներուն տեղ Գերմանիա ունի մասնաւորապէս 400 հազար ընդհանուր, որ յատկապէս կարգաւոր պիտի հասնի, իր պահեստի ժարգուած ուժերով, 600 հազարի Գերմանիա ամբողջ հինգ ամերիկեան պէտք ունի կատարել:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ, անոնք սպառնալու կը մնայ իր հարկերուն կատարած շէնքին որքան ալ հաշտութեամբ մասնաւորաբար արդիական պահանջներուն և նախագահ Ռուզվելթի արժանապատիւ բարենորոգումներուն:

Յնագրութեան ծագումն սկսեալ, ասանութեւ տարի առաջ ի. Միութեան ամբողջական ուժին կէտը գործածուած է կազմելու համար այս զօրաւոր բանակը և պատերազմական պիտոյնները: Երբ 1920ին Սովեթները ձախողեցան Լեհաստանի պարտութեամբ համայնաւարութիւնը տարակուս իրենց նպատակին մէջ,

